

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Костюченка Максима Анатолійовича на тему «Формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України у процесі професійної підготовки», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Дисертаційна робота Костюченка Максима Анатолійовича «Формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України у процесі професійної підготовки», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) виконана на кафедрі інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля».

Тема дисертації затверджена на засіданні вченої ради ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» (протокол № 10 від 21.12.2021 р.).

Для підготовки висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Костюченка Максима Анатолійовича на тему «Формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України у процесі професійної підготовки» вченою радою ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» (протокол № 2 від 19 березня 2024 року) визначено, що попередня експертиза дисертації проводитиметься на базі кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», та призначено двох рецензентів:

1) професорку кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», докторку педагогічних наук, професорку О.О. Лаврентьеву;

2) професорку кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», докторку педагогічних наук, професорку О.В. Лебідь.

В результаті аналізу результатів виконання здобувачем наукового ступеня доктора філософії Костюченка М.А. освітньо-наукової програми, індивідуального плану, розгляду, опрацювання теоретичних та практичних положень дисертаційного дослідження, поданих до розгляду наукових публікацій за темою дисертації, а також за підсумками проведення фахового семінару кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи, кафедри європейських і східних мов та перекладу, кафедри іноземних мов, який відбувся на розширеному засіданні кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» (протокол №12 від 17.04.2024 р.), визначено наступне.

Актуальність теми дослідження зумовлено, насамперед, вимогами керівних документів, що регламентують зміст та особливості професійної підготовки фахівців пенітенціарного відомства. Міністерство юстиції України задекларувало оновлення кадрів, здатних досягати покладених на ДКВС України цілей. Для цього передбачено здійснити реформу мілітаризованого карального

пенітенціарного відомства у сучасну, добре оснащену й ефективну систему, співробітники якої були б здатні забезпечувати належний баланс між попередженням злочинів, реабілітацією правопорушників, повагою до прав людини і верховенством права, здійснювати службову діяльність із позицій гуманізму, а також мати відповідні знання з пенітенціарного менеджменту, соціальної роботи, пенітенціарної психології, пенітенціарної педагогіки тощо. Важливе значення має розкриття потенціалу ув'язнених та зміна їхніх життєвих цінностей, що потребує застосування у пенітенціарних установах нових управлінських підходів, які ґрунтуються на засадах лідерства і доброчесності.

Особиста участь автора в отриманні конкретних наукових результатів, викладених в дисертації. Дисертація є завершеною науковою працею, виконаною особисто дисертантом у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що містить нові наукові положення та висновки, сукупність яких кваліфікується як вагомий внесок у розвиток професійної освіти України. Основні результати дисертаційної роботи одержано автором самостійно.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень і рекомендацій. Обґрунтованість та достовірність наукових результатів та висновків, одержаних у дисертаційній роботі Костюченка Максима Анатолійовича, забезпечені використанням сучасних теоретичних та емпіричних методів науково-педагогічних досліджень, зокрема методів математичної статистики для визначення статистичної значущості отриманих у ході експерименту результатів.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

уперше: обґрунтовано педагогічні умови формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України у процесі професійної підготовки (поглиблення уявлень про лідерську поведінку шляхом відбору змісту соціально-гуманітарних дисциплін та впровадження додаткового спеціального он-лайн курсу «Лідерство офіцера кримінально-виконавчої служби»; використання навчальних ситуативних методів (ситуативний метод, метод конкретних ситуацій, метод кейсів) для набуття курсантами вмінь і навичок самостійно вирішувати проблеми професійної діяльності; застосування інтерактивних (діалогічно-дискусійних) технологій для формування комунікативних лідерських умінь та навичок; розкриття лідерського потенціалу курсантів засобами дослідницької діяльності); визначено сутність поняття «лідерська компетентність майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України» (інтегративна особистісна властивість, що охоплює мотивацію до лідерства, знання про історію та практику лідерства у Державній кримінально-виконавчій службі України, уміння самостійно вирішувати складні завдання і практичні проблеми кримінально-виправної діяльності, навички лідерської комунікації й організації командної роботи, здатність продуктивно організовувати своє особистісне зростання як професіонала і лідера);

удосконалено діагностичний апарат для з'ясування стану сформованості лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України у процесі професійної підготовки завдяки використанню критеріїв (мотиваційно-особистісного, пізнавально-когнітивного

та діяльнісно-результативного), відповідних їм показників і характеристики рівнів (високого, достатнього, елементарного);

подальшого розвитку набули наукові уявлення про зміст і структуру лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України (як єдності особистісного, когнітивного і діяльнісного компонентів) та особливості її формування шляхом моделювання цього процесу і розроблення відповідної структурно-функціональної моделі.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що:

– розроблено методичні рекомендації науково-педагогічним працівникам щодо формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України у процесі професійної підготовки, в яких ураховано специфіку лідерства та засобів лідерського впливу в діяльності установ виконання покарань;

– підготовлено та впроваджено в систему професійної підготовки навчально-методичні матеріали з навчальних дисциплін «Історія України», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Пенітенціарна психологія», «Пенітенціарна педагогіка» з урахуванням особливостей лідерства та лідерської комунікації в установах виконання покарань;

– запропоновано систему ситуативних і навчально-дослідницьких завдань для набуття курсантами вмінь самостійно вирішувати складні завдання та практичні проблеми кримінально-виправної діяльності.

Отримані результати дослідження може бути використано в системі професійної підготовки майбутніх фахівців ДКВС України та інших правоохоронних структур, а також за умов адаптації розроблених матеріалів – для проведення занять із професійної підготовки з різними категоріями фахівців, на курсах підвищення кваліфікації.

Апробація результатів дослідження й повнота викладення матеріалів дисертації в роботах, опублікованих автором.

Основні теоретичні положення та результати презентованого дослідження доповідались та обговорювались на науково-практичних конференціях різного рівня: *міжнародних* – «Освітньо-наукове забезпечення діяльності складових сектору безпеки і оборони України» (Хмельницький, 2021), «Сучасна вища освіта: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень» (Дніпро, 2022), «Інтеграція теорії у практику: проблеми, пошуки, перспективи» (Чернігів, 2022), «Глухівські читання – 2022. Актуальні питання суспільних та гуманітарних наук» (Глухів, 2022), «Пріоритетні напрями досліджень в науковій та освітній діяльності» (Львів 2023), «Модернізація та наукові дослідження: парадигма інноваційного розвитку суспільства і технологій» (Київ, 2023), «Modern problems of science, education and society» (Київ, 2023); *всеукраїнській* – «Сучасні напрями вдосконалення педагогічної майстерності викладачів» (Чернігів, 2023).

Основні результати дослідження **впроваджено** в науковій діяльності (акт реалізації від 20.06.2023 р. № 15-65/а) та освітньому процесі (акт реалізації від 20.06.2023 р. № 15-66/а) Академії Державної пенітенціарної служби України, а також в освітньому процесі Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (акт реалізації від 14.09.2023 р.), Донецького державного університету внутрішніх справ (акт реалізації від 11.10.2023 р.),

ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» (довідка про впровадження № 123 від 01.03.2024 р.).

Публікації. Основні результати дослідження за темою дисертації опубліковано у 14 наукових працях, із них 5 наукових статей (1 – у співавторстві) – у фахових виданнях України (категорія «Б») у галузі педагогіки, 8 публікації – у матеріалах наукових конференцій та 1 методичні рекомендації.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ *Статті у наукових фахових виданнях України, які входять до міжнародних наукометричних баз даних*

1. **Костюченко М. А., Діденко О. В.** Лідерська компетентність як предмет наукових досліджень. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : педагогічні науки.* Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2022. № 2(29). С. 208–221. DOI: <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v29i2.1046>.

2. **Костюченко М. А.** Сутність і структура поняття «лідерська компетентність офіцера Державної кримінально-виконавчої служби України». *Наукові перспективи (Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Медицина», Серія «Педагогіка», Серія «Психологія»).* 2022. Вип. 10(28). С. 313–323. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-10\(28\)-313-323](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-10(28)-313-323).

3. **Костюченко М. А.** Результати педагогічного експерименту з формування в майбутніх фахівців кримінально-виконавчої служби лідерської компетентності в процесі професійної підготовки. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія : Педагогічні науки.* Глухів : Вид-во Глухівського нац. пед. ун-ту імені Олександра Довженка, 2023. Випуск 1(51). С. 175–180. DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2023-1-51-175-180>.

4. **Костюченко М. А.** Діагностичний апарат для визначення сформованості лідерської компетентності майбутніх офіцерів кримінально-виконавчої служби. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.* Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 59. Т. 2. С. 238–242. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/59-2-36>.

5. **Костюченко М. А.** Педагогічні умови формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів кримінально-виконавчої служби. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки.* Кропивницький : Вид-во Центральноукраїнського державного пед. ун-ту імені Володимира Винниченка, 2023. Вип. 208. С. 291–297. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2023-1-208-291-297>.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. **Костюченко М. А.** Актуальні питання формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України. *Освітньо-наукове забезпечення діяльності складових сектору безпеки і оборони України : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 25 листопада 2021 р.) / Національна академія Державної*

прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького. Хмельницький, 2021. С. 550–552.

7. **Костюченко М. А.** Професійна підготовка фахівців Державної пенітенціарної служби України і розвиток їхньої лідерської компетентності. *Сучасна вища освіта: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та науковців (м. Дніпро, 28 квітня 2022 р.) / Університет імені Альфреда Нобеля. Дніпро, 2022. С. 92–93.

8. **Костюченко М. А.** Відбір змісту соціально-гуманітарних дисциплін як педагогічна умова формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України у процесі професійної підготовки. *Інтеграція теорії у практику: проблеми, пошуки, перспективи*: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 4 листопада 2022 р.) / Академія Державної пенітенціарної служби. Чернігів, 2022. С. 90–91.

9. **Костюченко М. А.** Окремі аспекти формування лідерської компетентності у майбутніх фахівців кримінально-виконавчої служби у процесі професійної підготовки. *Глухівські читання – 2022. Актуальні питання суспільних та гуманітарних наук*: матеріали XII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Глухів, 7–8 грудня 2022 р.) / Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка. Глухів, 2022. С. 185–187.

10. **Костюченко М. А.** Складові лідерської компетентності майбутніх офіцерів кримінально-виконавчої служби. *Пріоритетні напрями досліджень в науковій та освітній діяльності*: матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 19–20 січня 2023 р.) / Львівський науковий форум. Львів, 2023. С. 19–21.

11. **Костюченко М. А.** Специфіка діагностичного апарату для визначення сформованості лідерської компетентності майбутніх офіцерів кримінально-виконавчої служби. *Модернізація та наукові дослідження: парадигма інноваційного розвитку суспільства і технологій*: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 27–28 січня 2023 р.) / Інститут інноваційної освіти. Запоріжжя, 2023. С. 6–7.

12. **Костюченко М. А.** Загальні результати педагогічного експерименту щодо формування у майбутніх фахівців кримінально-виконавчої служби лідерської компетентності у процесі професійної підготовки. *Modern problems of science, education and society: Proceedings of the 1st International scientific and practical conference (Ukraine, Kyiv, March 26–28, 2023)*. Kyiv, 2023. P. 477–478.

13. **Костюченко М. А.** Формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів кримінально-виконавчої служби: педагогічні умови. *Сучасні напрями вдосконалення педагогічної майстерності викладачів*: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Чернігів, 27–28 квітня 2023 р.) / Академія Державної пенітенціарної служби. Чернігів, 2023. С. 47–49.

***Наукові праці, які додатково відображають
наукові результати дисертації***

14. **Костюченко М. А.** Методичні рекомендації науково-педагогічним працівникам щодо формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів

Державної кримінально-виконавчої служби України у процесі професійної підготовки. Київ : Вид-во цифрової друкарні АКТИВ-ПРИНТ, 2024. 84 с.

Відповідність дисертації вимогам, що пред'являються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Дисертаційна робота Костюченка Максима Анатолійовича «Формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України у процесі професійної підготовки» на здобуття ступеня доктора філософії у галузі 01 Освіта за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) відповідає вимогам до дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) та п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 № 167, Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами, внесеними відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341).

ВИСНОВОК

Ознайомившись із дисертацією Костюченка М.А. «Формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України у процесі професійної підготовки» та науковими публікаціями, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, а також взявши до уваги підсумки фахового семінару, вважаємо, що:

1. Дисертаційна робота «Формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України у процесі професійної підготовки» дисертанта Костюченка Максима Анатолійовича відповідає спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

2. Костюченком М.А. опубліковано по темі дисертації 14 наукових праць, які розкривають основний зміст дисертації, відображають наукову новизну отриманих результатів і відповідають вимогам пунктів 9, 11, 12 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167.

3. Дисертаційна робота Костюченка Максима Анатолійовича «Формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України у процесі професійної підготовки» на здобуття ступеня доктора філософії у галузі 01 Освіта за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) відповідає вимогам до дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) та п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 № 167, Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та

скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами, внесеними відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341).

4. Рекомендувати вченій раді ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» розглянути у якості опонентів за дисертацією Костюченка Максима Анатолійовича на тему «Формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України у процесі професійної підготовки» таких науковців:

– Бойка Олега Володимировича, доктора педагогічних наук, доцента, професора кафедри поведінкових наук та військового лідерства Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, Міністерство оборони України;

– Тюріну Валентину Олександрівну, докторку педагогічних наук, професорку, професорку кафедри соціології та психології Харківського національного університету внутрішніх справ, МВС України.

5. Дисертація Костюченка Максима Анатолійовича на тему «Формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України у процесі професійної підготовки» може бути рекомендована до захисту на здобуття науково ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) у разовій спеціалізованій вченій раді.

Голова фахового семінару:

докторка педагогічних наук, професорка,
завідувачка кафедри інноваційних
технологій з педагогіки, психології та
соціальної роботи ВНЗ «Університет
імені Альфреда Нобеля»



Наталія ВОЛКОВА

Рецензентка:

докторка педагогічних наук, професорка,
професорка кафедри інноваційних
технологій з педагогіки, психології та
соціальної роботи ВНЗ «Університет
імені Альфреда Нобеля»



Олена ЛАВРЕНТЬЄВА

Рецензентка:

докторка педагогічних наук, професорка,
професорка кафедри інноваційних
технологій з педагогіки, психології та
соціальної роботи ВНЗ «Університет
імені Альфреда Нобеля»



Ольга ЛЕБІДЬ

